

Г. Ф. Мартинюк,

к. пед. н., Національний університет водного господарства та природокористування

ОСОБЛИВОСТІ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В ПОЛЬЩІ

G. Martynuk,

Candidate of Pedagogical Science, National University of Water and Environmental Engineering

FEATURES OF E-GOVERNANCE IN POLAND

У статті розглянуто досвід впровадження технологій електронного урядування в Польщі. Визначено переваги переходу від державного управління в традиційній формі до електронного урядування. Зроблено окремі висновки щодо впровадження польського досвіду для налагодження електронного урядування в Україні.

The article deals with the experience of implementation of e-government in Poland. The advantages of this system in the transition, from traditional governance to e-governance, have been defined. It is made some conclusion concerning the implementation of Polish experience for setting e-government in Ukraine.

Ключові слова: польський досвід, електронне урядування, інформаційно-комунікаційні технології, державне управління.

Key words: Polish experience, e-government, ICT, public administration.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Швидкий розвиток комп'ютерної техніки помітно вплинув на життя суспільства різних країн. У сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства і демократизації існує безліч можливостей використання нових інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема, в органах державної влади, з метою підвищення ефективності державного управління. За сучасних умов взаємовідносин між державою і суспільством якість надання громадянам адміністративних послуг органами державної влади та місцевого самоврядування визначається прозорістю, законністю, доступністю, максимальною економією часу під час отримання послуги. Це все в багатьох розвинених країнах забезпечує спосіб організації державної влади — електронне урядування.

Електронне урядування останніми роками бурхливо розвивається в усіх країнах Європейського союзу. В Україні воно знаходиться на нині на шляху впровадження, а тому актуальним є вивчення досвіду впровадження електронного урядування в сусідній Польщі.

Загально відомо, що основна мета електронного урядування — це підвищення рівня життя суспільства в умовах інформатизації та забезпечення конкурентоспроможності економіки тієї чи іншої країни. З огляду на вищесказане, зазначимо, що інформаційні технології, які сьогодні активно впроваджують в Україні і в усьому світі, відкривають для нашої держави нові можливості здійснення внутрішньої і зовнішньої політики.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є визначення підходів окремих вчених щодо сутності поняття "електронне урядування" та аналіз стану електронного урядування у Польщі.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Огляд наукових студій свідчить, що проблематиці електронного урядування присвятили чимало своїх досліджень такі відомі вітчизняні вчені, як: О. Баранов, О. Голубоцький, М. Демкова, С. Дубова, І. Клименко, І. Коліушко, С. Кузнецова, К. Линьова, З. Пісковець, О. Рискова, В. Шеверда, О. Юлдашев та ін. Зарубіжний досвід впровадження електронного урядування та проблеми його імплементації в Україні вивчали дослідники Ю. Абраменко, Т. Камінська, А. Камінський, М. Пасічник, І. Чикаренко. Автори вказують на такі суттєві недоліки впровадження електронного урядування в Україні:

— недостатній професіоналізм, а іноді, і консерватизм мислення державних службовців щодо використання сучасних інформаційно-технічних, програмно-прикладних комплексів;

— нерозуміння держслужбовцями основних переваг впровадження інформаційно-комунікаційних технологій над традиційними засобами управління;

— недосконалість правової бази державного регулювання інформаційної діяльності, яка, по суті, повинна бути втіленням єдиних концептуальних уявлень щодо сутності, змісту і форми державної інформаційної політики, у результаті чого склалося правове поле з безліччю внутрішніх суперечностей [1].

Аналіз зазначеного наукового доробку вчених дає змогу констатувати, що ефективність впровадження електронного урядування значною мірою залежить від умов реалізації такого процесу, забезпечених у суспільстві.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Розглянемо підходи окремих вчених щодо сутності поняття "електронне урядування". За даними Вікіпедії, електронне урядування — спосіб організації державної влади за допомогою систем локальних інформаційних мереж та сегментів глобальної інформаційної мережі, що забезпечує функціонування органів влади в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування з ними громадян, юридичних осіб, неурядових організацій. Основною складовою електронного урядування є електронний уряд — єдина інфраструктура міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування з громадянами та суб'єктами господарювання.

Поняття "електронний уряд" з'явилося на початку 1990-х рр. Під електронним урядом розуміють використання інформаційних та комунікативних технологій для підвищення ефективності, економічності діяльності уряду і можливого контролю над ним.

Дослідник І. Коліушко в статті "Електронне урядування — шлях до ефективності державного управління" поняття "електронний уряд", "e-government", розуміє не лише як "електронний уряд", а й "електронне управління державою", тобто використання в органах державного управління сучасних технологій, у тому числі й Інтернет-технологій [3, с. 138].

Електронне урядування як форма організації публічного управління є одним з інструментів розвитку інфор-

маційного суспільства, що забезпечує підвищення ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів публічної влади та місцевого самоврядування, дієвість якого підтверджується успішним досвідом країн-лідерів із реалізації механізмів електронного урядування. Цей спосіб організації державного управління дозволяє громадянам, бізнесу та некомерційним організаціям звертатися до органів публічної влади у віддалений спосіб та в режимі реального часу, отже, суттєво спрощує та підвищує ефективність процесу комунікації між цими суб'єктами [5].

На нашу думку, більш влучним є поняття, яке трактує науковець З. Пісковець так: "Електронне урядування — це спосіб організації державної влади за допомогою систем локальних інформаційних мереж і сегментів глобальної інформаційної мережі, яка забезпечує функціонування певних органів у режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування громадянина з органами влади". Вчений констатує, що будь-яка людина через мережу Інтернет може звертатися із запитом до органів державної влади для отримання необхідної інформації, тобто, для одержання адміністративних послуг [4].

На початку здобуття незалежності в 1991 р. Україна та Польща знаходились майже на одному рівні державного піднесення. Але за останні роки економічний розвиток Польщі, на відміну від України, значно покращився. Це стосується багатьох аспектів як соціально-політичних, так і економічних.

Програма розвитку інформаційного суспільства в Польщі була прийнята ще в 2001 р., а в 2004 р. урядом було уведено нову стратегію, де одним з пріоритетних завдань було поставлено створення інтегрованої платформи електронних державних послуг. Фундаментальними цілями стратегії визначено: забезпечення доступу до Інтернет для всіх громадян та бізнесових організацій, основними критеріями якого є швидкість, безпечність та низька ціна; розвиток послуг в електронному вигляді; підвищення комп'ютерної грамотності [2, с. 85].

Розвиток електронного урядування в Польщі знаходиться на досить високому рівні, що дозволяє здійснювати більшість адміністративних послуг в режимі on-line, а саме: електронний розрахунок податків; електронний облік митної служби; електронна реєстрація бізнесу; електронні вибори; електронні суди; електронні закупівлі; служба реєстрації автотранспорту і безпеки дорожнього руху; система попередження надзвичайних ситуацій; служба електронного інформування пацієнтів тощо. Усі ці електронні послуги надаються громадянам різними урядовими сайтами, що взаємодіють між собою, але об'єднує їх платформа ePUAP [6].

Таким чином, досвід Польщі у розбудові елементів "e-government", є важливим для України. Порівняно з розвиненими країнами ЄС, Польща має незначні відставання у впровадженні технологій е-урядування, але в країні наразі сформовано електронний уряд та забезпечено велике використання його можливостей. Відтак, впровадження електронного урядування спрощує процедуру отримання громадянами адміністративних послуг, сприяє полегшенню доступу до потрібної інформації та прозорості органів державної влади і місцевого самоврядування, а також є одним із необхідних чинників розвитку інформаційного суспільства та побудови демократії.

З огляду на вищезазначене, можемо вирізнити переваги електронного урядування Польщі, як: відкритість і прозорість адміністрацій; економія часу для оброблення інформації; підвищення якості надання адміністративних послуг; застосування інформаційно-комунікаційних технологій уможливує забезпечення доступу до публічної інформації; можливість стабільного отримання адміністративних послуг тощо.

ВИСНОВКИ

Таким чином, зауважимо, що інформаційно-комунікаційні технології, "e-адміністрація", які на сьогодні актив-

но впроваджено в Польщі й в усьому світі, відкривають і для нашої держави нові можливості ефективного здійснення внутрішньої і зовнішньої політики. Формування "e-Government" в Україні дасть можливість кардинально трансформувати принципи організації діяльності урядових та державних інститутів. Для України польський досвід може бути корисним в контексті модернізації державного управління — збільшення можливостей пошуку інформації в онлайн-режимі, без безпосереднього контакту з держслужбовцем. Електронний уряд сприятиме підвищенню ефективності роботи управлінських апаратів і забезпечить прозорість управління та використання державних ресурсів.

Література:

1. Абраменко Ю.Ю. Зарубіжний досвід е-урядування та проблеми його імплементації в Україні / Ю.Ю. Абраменко, І.А. Чикаренко // Публічне адміністрування: теорія та практика: електронний збірник наукових праць. — Вип. 2 (2) / 2009. — Режим доступу: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2009-02/09ayyuiu.pdf>
2. Зарубіжний досвід впровадження електронного урядування / Авт. кол.: Т. Камінська, А. Камінський, М. Пасічник та ін.; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. С.А. Чукут. — К., 2008. — 200 с.
3. Коліушко І.Б. Електронне урядування — шлях до ефективності та прозорості державного управління / І.Б. Коліушко, М.С. Демкова // Інформаційне суспільство. Шлях України. — К.: Бібліотека інформ. суспільства, 2004. — С. 138 — 143.
4. Пісковець З.А. Електронне урядування — основа прозорості влади / З.А. Пісковець // Збірник тез доповідей Всеукраїнської міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 3 грудня 2010 р.); [ред. кол.: В.М. Огаренко, М.О. Фролов, А.О. Манаєнко та ін.]; — Запоріжжя: КПУ, 2010. — С. 82—85.
5. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2010 р. № 2250-р. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-%D1%80>
6. European Interoperability Framework (EIF) for European public services // European Commission Bruxelles, le 16.12.2010 COM(2010) 744 final [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ec.europa.eu/isa/documents/isa_annex_ii_eif_en.pdf

References:

1. Abramenko, Yu.Yu. (2009), "Foreign experience of e-governance and problems its implementation in Ukraine", Puvlichne administruvannia: teoriia ta praktyka: elektronnyy zbirnyk naukovykh prats', vol. 2 (2), available at: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2009-02/09ayyuiu.pdf> (Accessed 10 April 2017).
2. Kamins'ka, T. Kamins'kyj, A. and Pasichnyk, M. (2008), Zarubizhnyy dosvid uprovadzhennia elektronnoho uriaduvannia [Foreign experience of implementing e-government], Kyiv, Ukraine.
3. Koliushko, I.B. (2004), "E-governance — the way to the efficiency and transparency of public administration", Informatsijne suspil'stvo. Shliakh Ukrainy, pp. 138—143.
4. Piskovets', Z.A. (2010), "E-government — the basis of transparency in government", Zbirnyk tez dopovidej Vseukrains'koj mizhnarodnoj naukovo-praktychnoj konferentsii [Collection of abstracts of Ukrainian international scientific and practical conference], KPU, Zaporizhia, Ukraine, pp. 82—85.
5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2010), Order "On approval of the concept of development e-government in Ukraine", available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-%D1%80> (Accessed 10 April 2017).
6. European Commission (2010), "European Interoperability Framework (EIF) for European public services", available at: http://ec.europa.eu/isa/documents/isa_annex_ii_eif_en.pdf (Accessed 10 April 2017).

Стаття надійшла до редакції 19.04.2017 р.